

KONKURS Z BIOLOGII

KLUCZ ODPOWIEDZI

ETAP WOJEWÓDZKI 2022 / 2023

nr zad.	max ilość punktów	prawidłowe odpowiedzi	punktacja	uwagi
1.	3 pkt.	genotypy rodziców: $X^A X^a$ $X^A Y$ genotypy dzieci: $X^A X^A$ $X^A Y$ $X^A X^a$ $X^a Y$	zapisanie genotypów rodziców - 1 pkt. zapisanie genotypów dzieci - 1 pkt. podkreślenie dwóch właściwych genotypów - 1 pkt.	
2.	3 pkt.	nazwa - DNA / kwas deoksyrybonukleinowy A zasada azotowa B deoksyryboza C reszta kwasu fosforowego	zapisanie nazwy związku chemicznego - 1 pkt. podanie nazw 3 elementów - 2 pkt. 2 elementów - 1 pkt. 1-0 elementów - 0 pkt.	
3.	1 pkt.	poprawna odpowiedź : D	zaznaczenie poprawnej odpowiedzi - 1 pkt.	
4.	2 pkt.	- płetwy parzyste osadzone są na ruchomych / umięśnionych trzonach - latimeria jest formą reliktową, gdyż jest gatunkiem, który przetrwał wiele milionów lat do czasów współczesnych w niezmięnionej formie / jest gatunkiem żyjącym w dawnych epokach geologicznych, który przetrwał w niezmięnionej formie do naszych czasów (mimo, że ich bliscy krewni wymarli dawno temu)	podanie cechy budowy zewnętrznej latimerii - 1 pkt. poprawna odpowiedź wraz z uzasadnieniem - 1 pkt.	Odpowiedź może być inaczej sformułowana, jeżeli jest poprawna przyznajemy punkt.

5.	4 pkt.	A B Kosteczki słuchowe połączone są ze sobą za pomocą stawów. C Rola: przenoszenie drgań do ucha wewnętrznego.	A podpisanie 3 kosteczek słuchowych - 2 pkt. 2 kosteczek - 1 pkt. 1-0 kosteczek - 0 pkt. B podanie sposobu połączenia kosteczek słuchowych - 1 pkt. C przedstawienie roli kosteczek - 1 pkt.																									
6.	5 pkt.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>nr</th> <th>informacja</th> <th>prawda</th> <th>falsz</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Tkanki łączne w zależności od budowy wypełniają one wolne przestrzenie między innymi tkankami i narządami, spajają różne typy innych tkanek, tworzą rusztowanie ciała, uczestniczą w procesach termoregulacji, pełnią funkcję zapasową, transportują tlen i substancje odżywcze.</td> <td>X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Tkanka tłuszczowa należy do tkanek łącznych, jest zbudowana z kulistych komórek, wypełnionych dużą kroplą tłuszczu, która spycha na brzeg komórki cytoplazmę i inne składniki; nie posiada jądra komórkowego.</td> <td></td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Nabłonek jednowarstwowy płaski występuje zazwyczaj w tych strukturach organizmu, gdzie zachodzi dyfuzja, wchłanianie, wydzielanie oraz wydalanie różnych substancji, dlatego ten nabłonek buduje pęcherzyki płucne, występuje w torebce Bowmana (w nefronie), wyściela naczynia krwionośne i limfatyczne.</td> <td>X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Trombocyty to bezbarwne, pozbawione jądra komórkowego obłonione fragmenty cytoplazmy, mniejsze od pozostałych składników krwi.</td> <td>X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Tkanka nerwowa zbudowana jest z komórek nerwowych, pomiędzy neuronami występują komórki glejowe, tworzą osłonę neuronów i dostarczają im składników odżywczych.</td> <td>X</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	nr	informacja	prawda	falsz	1.	Tkanki łączne w zależności od budowy wypełniają one wolne przestrzenie między innymi tkankami i narządami, spajają różne typy innych tkanek, tworzą rusztowanie ciała, uczestniczą w procesach termoregulacji, pełnią funkcję zapasową, transportują tlen i substancje odżywcze.	X		2.	Tkanka tłuszczowa należy do tkanek łącznych, jest zbudowana z kulistych komórek, wypełnionych dużą kroplą tłuszczu, która spycha na brzeg komórki cytoplazmę i inne składniki; nie posiada jądra komórkowego.		X	3.	Nabłonek jednowarstwowy płaski występuje zazwyczaj w tych strukturach organizmu, gdzie zachodzi dyfuzja, wchłanianie, wydzielanie oraz wydalanie różnych substancji, dlatego ten nabłonek buduje pęcherzyki płucne, występuje w torebce Bowmana (w nefronie), wyściela naczynia krwionośne i limfatyczne.	X		4.	Trombocyty to bezbarwne, pozbawione jądra komórkowego obłonione fragmenty cytoplazmy, mniejsze od pozostałych składników krwi.	X		5.	Tkanka nerwowa zbudowana jest z komórek nerwowych, pomiędzy neuronami występują komórki glejowe, tworzą osłonę neuronów i dostarczają im składników odżywczych.	X		poprawna ocena każdego zdania - po 1 pkt.	
nr	informacja	prawda	falsz																									
1.	Tkanki łączne w zależności od budowy wypełniają one wolne przestrzenie między innymi tkankami i narządami, spajają różne typy innych tkanek, tworzą rusztowanie ciała, uczestniczą w procesach termoregulacji, pełnią funkcję zapasową, transportują tlen i substancje odżywcze.	X																										
2.	Tkanka tłuszczowa należy do tkanek łącznych, jest zbudowana z kulistych komórek, wypełnionych dużą kroplą tłuszczu, która spycha na brzeg komórki cytoplazmę i inne składniki; nie posiada jądra komórkowego.		X																									
3.	Nabłonek jednowarstwowy płaski występuje zazwyczaj w tych strukturach organizmu, gdzie zachodzi dyfuzja, wchłanianie, wydzielanie oraz wydalanie różnych substancji, dlatego ten nabłonek buduje pęcherzyki płucne, występuje w torebce Bowmana (w nefronie), wyściela naczynia krwionośne i limfatyczne.	X																										
4.	Trombocyty to bezbarwne, pozbawione jądra komórkowego obłonione fragmenty cytoplazmy, mniejsze od pozostałych składników krwi.	X																										
5.	Tkanka nerwowa zbudowana jest z komórek nerwowych, pomiędzy neuronami występują komórki glejowe, tworzą osłonę neuronów i dostarczają im składników odżywczych.	X																										

7.	2 pkt.	łańcuch pokarmowy – B uzasadnienie wyboru: Przy każdym przejściu z niższego poziomu troficznego na wyższy część energii ulega rozproszeniu, im więcej ogniw w łańcuchu, tym większe straty energii.	wybór właściwego łańcucha - 1 pkt. uzasadnienie wyboru - 1 pkt.	Uzasadnienie może być inaczej formułowane, jeżeli jest poprawne - 1 pkt.
8.	3 pkt.	genotypy: 1 $I^{B_i}i^0$ 2 $I^{A_i}i^0$ 3 $I^{B_i}i^0 / I^{A_i}i^B$	zapisanie genotypu osoby 1, 2, 3 - po 1pkt.	
9.	1 pkt.	poprawna odpowiedź: C	zaznaczenie poprawnej odpowiedzi - 1 pkt.	
10.	1 pkt.	Grzyb wydziela substancję, która hamuje rozwój komórek bakterii.	postawienie poprawnej hipotezy - 1 pkt.	Hipoteza może być inaczej sformułowana, jeżeli jest poprawna – 1 pkt.
11.	3 pkt.	1 zdjęcie - posiada włoski parzące / uwalnia parzące substancje 2 zdjęcie - upodabnia się do pokrzywy 3 zdjęcie - wytwarza związki chemiczne o odstrasającym zapachu i smaku	zapisanie pod zdjęciem rośliny sposobu obrony przed roślinożercami - po 1 pkt.	
12.	2 pkt.	zdania: 4 i 6	zapisanie właściwego numeru zdania - po 1 pkt.	
13.	2 pkt.	Proces ten polega na wymianie fragmentów chromatyd między chromosomami homologicznymi. Dzięki procesowi crossing - over zwiększa się różnorodność genetyczną potomstwa / dochodzi do rekombinacji materiału genetycznego / powstają nowe, przypadkowe kombinacje genów.	zapisanie, na czym polega crossing - over - 1 pkt. podanie znaczenia tego procesu - 1 pkt.	

14.	3 pkt.	genotypy rodziców: Aa x aa genotypy dzieci: Aa, Aa, aa, aa odpowiedź na pytanie: 50% dzieci będzie miało piegi.	zapisanie genotypów rodziców - 1 pkt. zapisanie genotypów dzieci - 1 pkt. udzielenie odpowiedzi na pytanie - 1 pkt.	
15.	3 pkt.	1 ogniwo pośrednie / <u>żywa skamieniałość</u> 2 gatunek wymarły / <u>gatunek żyjący do dziś</u> 3 pośredni dowód ewolucji / <u>bezpośredni dowód ewolucji</u> 4 <u>przedstawiciel głowonogów</u> / przedstawiciel małży	zaznaczenie 4 poprawnych określeń - 3 pkt. 3 określeń - 2 pkt. 2 określeń - 1 pkt. 1-0 określeń - 0 pkt.	
16.	5 pkt.	I przykładowa odpowiedź: Stwierdzenie nie jest słuszne, gdyż włośniem krętym zarażamy się spożywając larwy znajdujące się w zjadonym mięsie, zatem mycie rąk nie uchroni nas przed zarażeniem się włośniem krętym. II tasiemiec uzbrojony - jelito cienkie glista ludzka - jelito cienkie owsik ludzki - jelito grube III nazwa: świerzbowiec (ludzki) sposób zarażenia się - bezpośredni kontakt z osobą chorą, np. przez podanie ręki	I poprawna ocena stwierdzenia wraz z uzasadnieniem – 1 pkt. II podanie miejsc bytowania 3 pasożytów - 2 pkt. 2 pasożytów – 1 pkt. 1-0 pasożytów - 0 pkt. III zapisanie poprawnej nazwy pasożyta - 1 pkt. i sposobu zarażenia się nim - 1 pkt.	Odpowiedź może być inaczej sformułowana, jeżeli jest poprawna przyznajemy punkt. III Drugi punkt przyznawany jest, gdy uczeń prawidłowo zapisze nazwę pasożyta lub poda nazwę choroby – świerzb.

17.	2 pkt.	I cecha kodu genetycznego: wieloznaczny / zdegenerowany II przykładowe odpowiedzi: U wszystkich organizmów te same kodony oznaczają wbudowanie tych samych aminokwasów do cząsteczki białka. Kod genetyczny jest uniwersalny, czyli taki sam u wszystkich organizmów. Oznacza to, że u wszystkich organizmów kodony kodują te same aminokwasy.	I wskazanie cechy kodu genetycznego - 1 pkt. II wyjaśnienie, co oznacza uniwersalność kodu genetycznego - 1 pkt.	Wyjaśnienie może być inaczej sformułowane, jeżeli jest poprawne przyznajemy punkt.
18.	3 pkt.	1. F 2. P 3. F	poprawna ocena każdego zdania - po 1 pkt.	
19.	3 pkt.	I nić kodująca DNA: AGTGAGGAAGATGTT mRNA: AGUGAGGAAGAUGUU II 5 aminokwasów	I zapisanie komplementarnej nici DNA - 1 pkt. oraz sekwencji mRNA - 1 pkt. II podanie ilości zakodowanych aminokwasów - 1 pkt.	
20.	1 pkt.	poprawna odpowiedź: C	zaznaczenie poprawnej odpowiedzi - 1 pkt.	
21.	1 pkt.	poprawna odpowiedź: D	wskazanie poprawnego zestawu - 1 pkt.	

22.	2 pkt.	zdania, które dotyczą podziału mitotycznego: 1, 3.	wybranie poprawnego zdania - po 1 pkt.	Jeżeli uczeń wybierze <u>dwie</u> <u>odpowiedzi</u> <u>poprawne</u> i jedną <u>odpowiedź</u> <u>błędną</u> - przyznajemy 1 pkt, przy wpisaniu <u>większej</u> <u>ilości</u> <u>odpowiedzi</u> <u>błędnych</u> – 0 pkt.
23.	4 pkt.	I Wiciowce mają zapewnione środowisko życia i dostarczone pożywienie. II żwacz III Przykładowe cechy wraz z uzasadnieniem: 1. Szerokie zęby trzonowe, które umożliwiają rozcieranie pokarmu. 2. Długie jelito, co umożliwia zwierzętom przez długi czas zatrzymywać i trawić pokarm.	I podanie korzyści wiciowców - 1 pkt. II podanie poprawnej nazwy części żołądka przeżuwaczy - 1 pkt. III zapisanie cechy budowy ciała przeżuwaczy wraz z uzasadnieniem jej przystosowania do odżywiania się pokarmem roślinnym - po 1 pkt.	
24.	2 pkt.	stenobiont pod względem obydwu czynników - 1 eurybiont pod względem obydwu czynników - 2	wpisanie numeru organizmu, który jest stenobiontem - 1 pkt. i eurybiontem - 1 pkt.	

25.	1 pkt.	poprawna odpowiedź: B	zaznaczenie poprawnej odpowiedzi - 1 pkt.	
26.	2 pkt.	narządy homologiczne: b, c, d narządy analogiczne: a, e, f	prawidłowe przypisanie wszystkich par narządów (organów) do narządów homologicznych - 1 pkt. i do narządów analogicznych - 1 pkt.	
27.	5 pkt.	I królestwo: zwierzęta typ: strunowce podtyp: kręgowce gromada: ssaki rząd: naczelne rodzina: człowiekowate rodzaj: człowiek gatunek: człowiek rozumny II do naczelnych: np. przeciwstawne kciuki / przynajmniej jedna para kończyn chwytnych, pięciopalczaste kończyny zakończone paznokciami, stereoskopowe widzenie, dobrze rozwinięty mózg, silnie rozwinięte zachowania społeczne III Człowiek jest strunowcem, gdyż w jego rozwoju embrionalnym występuje struna grzbietowa, stanowiąca szkielet wewnętrzny zarodka.	I wpisanie 4 brakujących jednostek systematycznych - 2 pkt. 3-2 jednostek - 1 pkt. 1-0 jednostek - 0 pkt. II podanie cechy wspólnej dla naczelnych - po 1 pkt. III zapisanie, dlaczego człowiek jest zaliczany do typu strunowców - 1 pkt.	W poleceniu III odpowiedź może być inaczej sformułowana, jeżeli jest poprawna przyznajemy punkt.

28.	1 pkt.	poprawna odpowiedź : D	zaznaczenie poprawnej odpowiedzi - 1 pkt.	
29.	3 pkt.	I A powstanie ciała żółtego, produkcja progesteronu, grubienie ścian macicy - 4 B krwawienie miesięczne, uwalnianie hormonu folikulotropowego (FSH) - 1 C obumarcie komórki jajowej, degeneracja ciała żółtego, brak progesteronu - 5 D wydzielanie hormonu luteinizującego (LH), pęknięcie pęcherzyka jajnikowego, uwolnienie komórki jajowej - 3 E dojrzewanie pęcherzyka Graafa, wydzielanie estrogenów, regeneracja śluzówki macicy - 2 II przysadka mózgowa	I prawidłowe uporządkowanie faz cyklu - 2 pkt. uzupełnienie z jednym błędem - 1 pkt. II podanie nazwy gruczołu dokrewnego - 1 pkt.	
30.	2 pkt.	przykładowa odpowiedź: Obecność drapieżników, jakimi są rozgwiezdy regulowała liczebność mięczaków i skorupiaków, nie dopuszczając do nadmiernego zagęszczenia. Ich usunięcie spowodowało wzrost liczebności filtratorów i konkurencję między nimi. Z biocenozy zostały wyeliminowane mniej sprawne / słabsze gatunki, dlatego różnorodność gatunkowa zmniejszyła się.	umieszczenie w odpowiedzi informacji, że obecność rozgwiezdy hamowała nadmierną liczebność filtratorów - 1 pkt. wyjaśnienie, że przy dużej liczebności mięczaków i skorupiaków, występowała konkurencja, prowadząca do eliminacji najsłabszych gatunków - 1 pkt.	Odpowiedź może być inaczej sformułowana, jeżeli jest poprawna przyznajemy punkty zgodnie z punktacją zamieszczoną obok.